

Na osnovu članova 19. i 21. Statuta Saveta za štampu i članova 15. i 16. Poslovnika o radu Komisije za žalbe, Komisija za žalbe Saveta za štampu u sastavu: Jelka Jovanović, Olivera Milošević, Dragan Đorđević, Zlatko Čobović, Vlado Mareš, Vida Petrović Škero, Tamara Skrozza, Jelena Petković, Nadežda Budimović i Filip Švarn, na sednici održanoj 29. 6. 2023. godine, jednoglasno donosi

ODLUKU

Tekstom „Psiho iz Dubone iz čista mira pobio osmoro, a 14 ranio“, objavljenim na naslovnoj strani 6. maja 2023. godine, dnevni list „Alo“

1. prekršio i tačke 1, 3, 4 i 5 Odeljka IV (Odgovornost novinara) Kodeksa novinara Srbije, po kojima je novinar, pre svega, odgovoran svojim čitaocima, slušaocima i gledaocima. Tu odgovornost ne sme da podredi interesima drugih, a posebno interesima izdavača, vlade i drugih državnih organa. Novinar se mora suprotstaviti svima koji krše ljudska prava ili se zalažu za bilo koju vrstu diskriminacije, govor mržnje i podsticanje nasilja, obavezan je da poštuje pravilo pretpostavke nevinosti i ne sme nikoga proglasiti krivim do izricanja sudske presude, zatim tačke po kojima je novinaru zabranjeno da koristi neprimerene, uznemiravajuće, pornografske i sve druge sadržaje koji mogu imati štetan uticaj na decu, kao i da je dužan da poštuje i štiti prava i dostojanstvo dece, žrtava zločina, osoba sa hendikepom i drugih ugroženih grupa,

2. prekršio je tačku 1 poglavlja V (Novinarska pažnja) o obavezi novinara da pristupa poslu sa dužnom profesionalnom pažnjom,

3. prekršio je i tačke 1 i 4 Odeljka VII (Poštovanje privatnosti), po kojima je novinar dužan da poštuje privatnost, dostojanstvo i integritet ljudi o kojima piše, kao i da osigura da dete ne bude ugroženo ili izloženo riziku zbog objavljivanja njegovog imena, fotografije ili snimka sa njegovim likom, kućom, zajednicom u kojoj živi ili prepoznatljivom okolinom.

Nalaže se dnevnom listu „Alo“ da ovu odluku objavi u roku od pet dana od dana dostavljanja odluke.

Odluka Komisije biće objavljena na sajtu Saveta za štampu (www.savetzastampu.rs) i dostupna javnosti.

OBRAZLOŽENJE

Komitet pravnika za ljudska prava YUCOM podneo je žalbu zbog teksta u kojem su, kako se ističe, već na naslovnoj strani opisani su uznemirujući detalji zločina, uz fotografije

Kraljice Natalije 28
11000 Beograd
tel: (011) 30 67 320
www.savetzastampu.rs

okrivljenog i žrtava. Sam tekst sadrži detaljan opis zločina, sliku jednog od mesta zločina i mapu kretanja okrivljenog sa redosledom događaja, kao i lične podatke žrtava i okrivljenog. Podosilac žalbe je naveo da su prekršene odrede Kodeksa novinara koje se odnose na pravo na privatnost žrtava i njihovih porodica, kao i tačke 4 i 5 poglavlja IV, koje se odnose na zabranu objavljivanja uznemirujućih sadržaja i obavezu novinara da štiti prava i dostojanstvo dece i žrtava zločina.

U odgovoru na žalbu, Viktor Petrović, odgovorni urednik novina, naveo je da su zločini u Osnovnoj školi "Vladislav Ribnikar" u Beogradu, a odmah zatim i u Duboni i u Malom Orašju šokirali sve u Srbiji, pa tako i novinare. S obzirom na činjenicu da se do sada niko u našoj zemlji nije susretao sa ovakvim tragedijama, u kojima je za svega dan i po ubijeno 18 ljudi, od kojih devetoro dece u osnovnoj školi, list je izveštavao o tome uz najveći mogući pijetet prema žrtvama, s namerom da upozori da se ovakvi zločini dešavaju neposredno u našoj blizini. "Jedini razlog zašto su objavljene fotografije i imena žrtava u Malom Orašju i Duboni, ali i njihovog ubice, upravo je taj da njihove strašne sudbine ne padnu u zaborav, odnosno da bude sasvim jasno svima ko je tu nevino postradao, a ko je odgovoran za tako masovan zločin. I danas, mesec dana posle monstruoznog zločina, čvrsto verujemo da je bilo neophodno da čitaocima predstavimo ko su bili ljudi koji su, ni krivi ni dužni, nastradali u zločinačkom pohodu poremećenog uma", navodi se, između ostalog i dodaje da se ovakvo izveštavanje nije ni u čemu razlikovalo od izveštavanja većine ostalih medija.

Članovi Komisije za žalbe zaključili su da je uznemirujući sadržaj objavljen na naslovnoj strani, čime su ugrožene ne samo porodice žrtava, već čitava javnost, a posebno deca, koja lako mogu doći u kontakt sa ovim sadržajem. Time su, po oceni članova Komisije, prekršene odredbe Kodeksa koje novinaru zabranjuju da koristi neprimerene, uznemirujuće i druge sadržaje koji mogu imati štetan uticaj na decu i obavezuju ga da poštuje i štiti prava i dostojanstvo dece i žrtava zločina. Takođe, medij ni na koji način nije zaštitio prava i dostojanstvo dece i ostalih žrtava zločina, na šta je po Kodeksu obavezan.

Kodeks novinara Srbije daje vrlo precizne smernice za izveštavanje kojim bi se zaštitio identitet i privatnost počinilaca i žrtava, posebno kad je reč o maloletnicima. Između ostalog, propisano je da novinar mora da ima svest o moći medija, odnosno o mogućim posledicama po žrtvu ili počinioca ukoliko se otkrije njihov identitet.

Komisija smatra da je podnosilac žalbe u pravu kada tvrdi da ovakvo izveštavanje nije u interesu javnosti, odnosno da ne postoji javni interes da se objavljuju detalji zločina, te da se time samo nepotrebno dodatno povređuju i traumatizuju, pre svega porodice žrtava, ali i svi meštani sela u kojima se dogodila tragedija. Ovakvo izveštavanje takođe može biti veoma štetno, jer ne samo da dodatno uznemiruje javnost, već može dovesti i do veličanja, pa i kopiranja zločina.

Članovi Komisije smatraju neprihvatljivim objašnjenje da se na ovaj način sprečava da žrtve padnu u zaborav, budući da je tekst objavljen neposredno nakon tragedije. Takođe je potpuno

nejasno i zbog čega je bilo neohodno da se one „predstave javnosti“ uz iznošenje užasnih detalja zločina, koji iznova šokoraju javnost.

Komisija smatra da je prekršeno i pravo na pretpostavku nevinosti počiniočakao i odredba Kodeksa koja se odnosi na obavezu postupanja sa profesionalnom pažnjom.

Komisija za žalbe sa velikim žaljenjem konstatuje da je i dva meseca nakon tragedije, izveštavanje medija i dalje veoma neodgovorno i senzacionalističko, da uznemiruje javnost i podiže tenzije, bez pokušaja da se, u skladu sa javnim interesom, ukaže da moguće uzroke tragičnog događaja, kako bi se sprečilo nešto slično u budućnosti i potražila rešenja za pomoć i porodicama žrtava i oporavak celog društva.

Beograd, 29.6.2023.

Predsedavajuća

Vida Petrović Škero